

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра фізичної географії природокористування та геоінформаційних
технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-
педагогічної роботи
Майя

НІКОЛАСВА

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

« 03 » 09 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК. 08 Землезнавство
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: А Освіта

Спеціальність: 04 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація : А4.07 Середня освіта (Географія)

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія)
(назва ОПП)

ОНУ
2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Землезнавство». Одеса: ОНУ, 2025. – 20 с.

Розробники: к. г. н., доцент, Стоян О.О. кафедра фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій.

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ (Галина ВИХОВАНЕЦЬ)
(підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Середня освіта (Географія)»

_____ (Марія АДОБОВСЬКА)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету

Протокол № 1 "29" 08 2025 р.

Голова НМК _____ (Віталій СИЧ)
(підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної, природокористування і гемін-формаційних технологій.

Протокол № _____ від "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Галина ВИХОВАНЕЦЬ)
(підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій.

Протокол № _____ від "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Галина ВИХОВАНЕЦЬ)
(підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної, природокористування і гемін-формаційних технологій.

Протокол № _____ від "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Галина ВИХОВАНЕЦЬ)
(підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 5 годин – 150 змістових модулів – 3	Галузь знань <u>A Освіта</u> Спеціальність <u>04. Середня освіта</u> Спеціалізації: <u>A4.07 Середня освіта</u> <u>(Географія)</u> Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	<i>Обов'язкова</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-	1-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	1-й
		<i>Лекції</i>	
		год. 38	14
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		год. 14	
		<i>Лабораторні</i>	
		год. 20	6
		<i>Самостійна робота</i>	
		год. 78	130
		Форма підсумкового контролю: <i>іспит</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни є ознайомити студентів з основними фізико-географічними поняттями, встановити сутність головних процесів, що відбуваються в географічній оболонці Землі, сформуванати чітке уявлення про глибокі взаємозв'язки географічних об'єктів, процесів і явищ, про необхідність проведення природоохоронних заходів.

- **Завдання** Дати сучасні знання про географічну оболонку Землі, її склад, будову, процеси, явища, які в ній відбуваються. Озброїти студентів розумінням закономірностей формування і існування географічної оболонки.

- Сформуванати уявлення про причини зміни дня і ночі, пір року та їх наслідки; вивчити питання будови, складу літосфери, атмосфери, гідросфери та особливостей і закономірностей, взаємозв'язків та взаємовпливів які відбуваються у цих сферах.

- Сформуванати вміння і навички роботи з атласами, картами, глобусом тощо. Студенти повинні навчитися знаходити географічні об'єкти на картах атласу, аналізувати спеціальні карти, будувати графіки та профілі. Сформовані навички дозволяють студентам в майбутньому на науковій основі організувати навчально-виховний процес в школі з дисциплін природознавчого спрямування.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

б) спеціальних/фахових (СК/ФК):

ФК13. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК15. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ФК16. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України; пояснювати закономірності територіальної

організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей.

ФК17. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

ФК19. Здатність чітко й логічно відтворювати основні теорії та закони, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з «Природничої освітньої галузі» в школі.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН7. Демонструвати знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності

Афективна (емоційна) сфера

РН14. Знати та розуміти основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки

РН15. Пояснювати просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях.

РН16. Описувати основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.

Психомоторна сфера

РН9. Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: - основні риси будови Всесвіту, поняття по Метагалактику, нашу галактику, Сонячну систему; - основні дані про Землю; - внутрішню будову Землі, сучасні гіпсометричні і морфо метричні особливості поверхні; фактори формування географічної оболонки – космічні, планетарні; особливості впливу людини на географічну оболонку.

вміти: розуміти зв'язки у природних системах різних рівнів, аналізувати їх, виявляти взаємозв'язки; користуватися понятійним апаратом в об'ємі програми; працювати з географічними атласами й картами, вивчити й знати певний об'єм географічної номенклатури; будувати графіки та діаграми, які демонструють основні показники складових географічної оболонки

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ

ОБОЛОНКИ.

Тема 1. Методологія сучасного землезнавства.

Тема 2 . Сучасні уявлення про склад, будову та походження Всесвіту.

Тема 3. Гравітаційне поле Землі. Форма і розміри Землі.

Тема 4. Рухи Землі.

Тема 5. Магнітне, теплове поля Землі. Внутрішня будова.

Змістовий модуль 2. БУДОВА І СКЛАДОВІ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОБОЛОНКИ.

Тема 6. Складові і межі географічної оболонки. Літосфера.

Тема 7. Рельєф Землі.

Тема 8. Гідросфера.

Тема 9. Динаміка вод Світового океану.

Тема 10. Води суходолу.

Тема 11. Атмосфера.

Тема 12. Вода в атмосфері. Тиск.

Тема 13. Вітер погода. Клімат.

Тема 14. Кріосфера. Біосфера.

Змістовий модуль 3. ЗАКОНОМІРНОСТІ СТРУКТУРИ І ДИНАМІКИ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОБОЛОНКИ. ГЛОБАЛЬНІ ЗМІНИ.

Тема 15. Структура і властивості географічної оболонки.

Тема 16. Диференціація географічної оболонки.

Тема 17. Динаміка географічної оболонки.

Тема 18. Кругообіг в географічній оболонці.

Тема 19. Глобальні зміни у географічній оболонці.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Фактори формування географічної оболонки												
Тема 1. Методологія сучасного землезнавства.	6	2			4		8	1			7	
Тема 2. Сучасні уявлення про склад, будову та походження Всесвіту.	9	2	1	2	4		9	1			8	
Тема 3. Гравітаційне поле Землі. Форма і	9	2	1	2	4		8.5	0.5			8	

розміри Землі.												
Тема 4. Рухи Землі.	10	2	2	2	4		9.5	0.5		1	8	
Тема 5. Магнітне, теплове поля Землі. Внутрішня будова.	9	2	1	2	4		8	1			7	
Разом за змістовим модулем 1	43	10	5	8	20		43	4		1	38	
Змістовий модуль 2. Будова і складові географічної оболонки												
Тема 6. Складові і межі географічної оболонки. Літосфера.	6	2	-		4		7.5	0.5			7	
Тема 7. Рельєф Землі	10	2	2	2	4		9.5	0.5		1	8	
Тема 8. Гідросфера.	9	2	1	2	4		9	1		1	7	
Тема 9. Динаміка вод Світового океану	9	2	1	2	4		9	1			8	
Тема 10. Води суходолу.	10	2	2	2	4		10	1		1	8	
Тема 11. Атмосфера.	7	2	1		4		9	1			8	
Тема 12. Вода в атмосфері. Тиск	6	2	-		4		7.5	0.5			7	
Тема 13. Вітер погода. Клімат.	6	2	-		4		9	1			8	
Тема 14. Кріосфера. Біосфера.	6	2	-		4		7.5	0.5			7	
Разом за змістовим модулем 2	69	18	7	8	36		78	7		3	68	
Змістовий модуль 3. Закономірності структури і динаміки географічної оболонки. Глобальні зміни.												
Тема 15. Структура і властивості географічної оболонки.	9	2	1	2	4		5.5	0.5			5	
Тема 16. Диференціація географічної оболонки	6	2			4		6.5	0.5		1	5	
Тема 17. Динаміка географічної оболонки	6	2			4		5.5	0.5		1	4	
Тема 18. Кругообіг в географічній оболонці.	8	2		2	4		5.5	0.5			5	
Тема 19. Глобальні зміни у географічній оболонці.	9	2	1		6		6	1			5	
Разом за змістовим модулем 3	38	10	2	4	22		29	3		2	24	
Усього годин	150	38	14	20	78		150	14		6	130	

5. Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми лабораторних занять (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні уявлення про склад, будову та походження Всесвіту	2
2	Гравітаційне поле Землі. Форма і розміри Землі.	2
3	Рухи Землі.	2
4	Магнітне, теплове поля Землі. Внутрішня будова.	2
5	Рельєф Землі	2
6	Гідросфера	2
7	Динаміка вод Світового океану	2
	Води суходолу.	2
9	Атмосфера	2
10	Структура і властивості географічної оболонки	2
		Усього: 20

7. Теми практичних занять (денна форма).

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Планети Сонячної системи	2
2	Річний рух Землі	2
3	Гравітаційне поле Землі. Магнітне поле Землі	2
4	Теплове поле Землі, сонячна радіація, розподіл температури повітря по поверхні Землі	2
5	Атмосферний тиск і циркуляція атмосфери. Закономірності розподілу опадів по поверхні Землі	2
6	Загальна характеристика поверхні Землі. Гіпсографічна крива	2
7	Побудова комплексного фізико-географічного профілю по меридіану. Широтна зональність і висотна поясність	2
		Усього: 14

Теми лабораторних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Планети Сонячної системи	1
2	Річний рух Землі	1
3	Гравітаційне поле Землі. Магнітне поле Землі	1
4	Теплове поле Землі, сонячна радіація, розподіл	1

	температури повітря по поверхні Землі	
5	Атмосферний тиск і циркуляція атмосфери. Закономірності розподілу опадів по поверхні Землі	1
6	Загальна характеристика поверхні Землі. Гіпсографічна крива	1
		Усього: 6

8. Самостійна робота (денна форма).

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Межі між океанами. частинами світу, материками	7
2	Моря Світового океану	7
3	Затоки Світового океану	8
4	Протоки Світового океану	8
5	Течії Світового океану	7
6	Острови	7
7	Півострови, миси	8
8	Пустелі	5
9	Річки, озера, водосховища, водоспади	7
10	Рельєф материків	7
11	Рельєф дна Світового океану	7
	Разом	78

Самостійна робота (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Межі між океанами. частинами світу, материками	10
2	Моря Світового океану	12
3	Затоки Світового океану	12
4	Протоки Світового океану	12
5	Течії Світового океану	12
6	Острови	12
7	Півострови, миси	12
8	Пустелі	10
9	Річки, озера, водосховища, водоспади	14
10	Рельєф материків	14
11	Рельєф дна Світового океану	10
	Разом	130

До самостійної роботи відноситься (на вибір викладача):

- [1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;
 [2] – написання рефератів, есе;
 [3] – індивідуальне навчально-дослідне завдання;
 [4] – курсова робота тощо
(п.2.8. Положення про освітній процес в ОНУ)

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до теми (та/або Компетентності, результати навчання, що формуються)
PROMETHEUS Добробут планети: що має знати й може вміти кожен Навчіться ефективним способам захисту довкілля та сталого розвитку в сучасних умовах! Курс «Добробут планети: що має знати й може вміти кожен» надасть вам ключові знання про екологічні виклики сьогодення та практичні інструменти їх подолання. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/planet-wellbeing-knowledge/	Дотично до теми (та/або Компетентності, результати навчання, що формуються) Тема 19. Глобальні зміни у географічній оболонці. ФК13. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення. ФК15. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).
PROMETHEUS Європейський зелений курс (ЄЗК) та Україна Розберіться з євроінтеграцією: курс «Європейський зелений курс (ЄЗК) та Україна» допоможе вам зрозуміти, як ЄЗК впливає на політику та реформи в Україні та які можливості відкриває для її майбутнього в ЄС. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/egd-and-ukraine/	Тема 15. Структура і властивості географічної оболонки. РН14. Знати та розуміти основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки
На урок PISA: природничо-наукова грамотність Цей курс допоможе українським педагогам	ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку

розібратися, які тренди міжнародного порівняльного дослідження PISA мають вплинути на зміни в освіті на рівні навчання біології та інших природничих дисциплін в основній школі.

<https://naurok.com.ua/learn/pisa-prirodnichonaukova-gramotnist-8>

предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗКЗ. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні. Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання». У разі наявності сертифікату про проходження тренінгу на кожен сертифікат налічується 5 балів за один кредит пройденого курсу.

9. Методи навчання

Словесні: лекція (класична, консультація, діалог з здобувачами); пояснення.

Наочні: ілюстрування (використання наочності - ілюстрацій, картографічних джерел); демонстрування (використання проектору, комп'ютерної техніки, презентацій, відео фрагментів).

Презентація - для усного супроводу повідомлення під час лекційних і практичних занять, при поясненні нового матеріалу, під час доповідей студентів.

Практичні роботи - виконання завдань, передбачених програмою курсу.

Самостійна робота:

тематичне реферування - робота студентів з підручниками, посібниками, довідниками, Інтернет - ресурсами;

доповідь, презентація - самостійно виконана творча робота аналізу проблеми, обов'язково містить власні висновки і пропозиції здобувача.

Методи дистанційного навчання – викладання дисципліни на відстані від викладача за допомогою інформаційних технологій (Zoom, інструментів Google).

Інноваційні методи навчання – компетентнісний. Заняття на основі інформаційно комунікаційних технологій.

10. Форми контролю і методи оцінювання

(у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточні (модульні) контрольні (тестові) роботи, оцінка за індивідуальні

завдання, оцінки за письмові практичні роботи, усне опитування (географічна номенклатура), підсумкова контрольна робота (тест) – іспит.

Критерій оцінки курсу **Землезнавство** - обсяг за кредитами. 1 кредит (30 годин), 100% виконаних завдань - 20 балів.

Здобувач може самостійно обрати платформу для неформальної освіти. В обов'язки здобувача буде представити для оцінки викладачем документа, що підтверджує факт неформальної освіти, програми, тих компетентностей та результатів навчання, які були сформовані під час неформальної освіти. Задача викладача – обґрунтувати факт прийняття документа, що підтверджує неформальну освіту, або не прийняття.

Неформальна освіта: сертифікат на освітній платформі – 1 кредит, виконання 100% – 5 балів, а 88% - 4 бали від запропонованих завдань до дотичної теми або змістового модуля. Максимально можлива кількість балів за неформальну освіту – 25.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за різними видами для неформальних робіт

Вид робіт		Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті.		2	Здобувач освіти відповідає правильно на питання викладача, які виникають під час практичного заняття.
		1	Здобувач освіти відповідає правильно на питання викладача, які виникають під час практичного заняття, але є незначні неточності.
		0	Здобувачів освіти не знає відповіді на питання викладача або взагалі відсутній на занятті.
Виконання фізичних вправ за темою заняття.		5	Практичне завдання виконано в повному обсязі, здобувач вищої освіти демонструє вміння самостійно застосовувати на практиці фізичні вправи різноманітної спрямованості, здійснювати самоконтроль власного психофізичного стану.
		4	Практичне завдання виконано в повному обсязі, здобувач вищої освіти демонструє вміння самостійно застосовувати на практиці фізичні вправи різноманітної спрямованості, здійснювати самоконтроль власного психофізичного стану, але є незначні помилки при виконанні фізичних вправ
		3	Практичне завдання виконано не в повному обсязі, недостатньо впевнено демонструє вміння здійснювати самоконтроль власного психофізичного стану.
		2	Практичне завдання виконано не в повному обсязі, є помилки при виконанні фізичних вправ, студент недостатньо впевнено демонструє вміння здійснювати самоконтроль власного психофізичного стану.
		1	Практичне завдання виконано не в повному обсязі, майже усі вправи виконано з помилками, недостатньо ретельно здійснює самоконтроль психофізичного стану.

		0	Здобувач вищої освіти відсутній на занятті.
Проходження за тематикою дисципліни тренінгу, участь у вебінарах, майстер-класах, онлайн-курси		5	Звітування за результатами участі у відповідних заходах (сертифікат, свідоцтво, грамота диплом інший документ, що підтверджує вміння, що набув здобувач вищої освіти під час навчання).

11. Питання для підсумкового контролю

1. Порівняти основні характеристики планет сонячної системи
2. Проаналізуйте природні умови планет – наявність пір року, зміни дня і ночі, речовинний склад, наявність і склад атмосфери.
3. Явища припливів і відпливів, кліматичні умови, рельєф.
4. Поясніть схему розташування планет, показати нахил вісі, провести термінатор.
5. Поясніть положення Землі стосовно Сонця в дні рівнодень й сонцестоянь.
6. Поняття термінатор, екватор, полярні кола, тропіки. Поясніть положення цих ліній.
7. Навести формулу для визначення полуденної висоти Сонця (h) над об'єктом (НН*) на широті φ (пункт М) у дні рівнодень і сонцестоянь.
8. Поясніть як змінюються середньорічні температури й річні амплітуди повітря від екватора до полюсів, і як це пов'язане з розподілом суходолу й моря по паралелях.
9. Порівняння середньорічної температури й річні амплітуди повітря на тих самих широтах північної й південної півкулі.
10. Літосфера, межі літосфери.
11. Літосферні плити. Сейсмічні пояси планети.
12. Припливи і відпливи, їхнє географічне значення.
13. Поле сили тяжіння і його значення для Географічної оболонки.
14. Сила Коріоліса та його значення в Географічній оболонці.
15. Теплове поле Землі.
16. Внутрішня будова Землі її склад, маса, щільність.
17. Ендогенні процеси. Тектонічні рухи земної кори.
18. Магматичні процеси і рельєфоутворення. Вулканізм.
19. Походження гідросфери і її еволюція.
20. Фізичні і хімічні властивості води. Водний баланс.
21. Циркуляція води в океані.
22. Течії у Світовому океані, їх географічне значення.
23. Сила тяжіння і її роль у формуванні фігури Землі.

24. Рівнодення і сонцестояння. Тропіки і полярні кола. Зміни пір року. Пояси освітлення.

25. Земна кора: континентальна і океанічна, особливості її будови та різноманіття.

26. Орбітальний рух Землі та його наслідки.

27. Афелій і Перигелій.

28. Загальні закономірності формування рельєфу Землі.

29. Рельєф суходолу.

30. Рельєф дна Світового океану.

31. Класифікація рельєфу.

32. Процес рельєфоутворення: ендегенні і екзогенні.

33. Світовий океан.

34. Фізико-хімічні властивості вод океану: солоність, насиченість газами, прозорість, температура, щільність, колір, звукопроникність, електропровідність.

35. Літосфера. Межі літосфери.

36. Літосферні плити. Сейсмічні пояси Землі.

37. Гравітаційне поле Землі.

38. Гравітаційна диференціація речовин Землі. Ізостазія.

39. Форма і розмір Землі та їх географічне значення.

40. Зміна клімату. Вплив людини на клімат.

41. Поняття про погоду.

42. Роль живих організмів у формуванні літосфери, атмосфери та Географічної оболонки.

43. Місцеві вітри: бризи, гірсько - долинні, фен, бора, льодовикові і стокові.

44. Радіаційний баланс, його складові, розподіл по земній поверхні. Ізотерми.

45. Особливості розподілу атмосферного тиску на земній поверхні. Центри дії: атмосферні, постійні і сезонні.

46. Вода в атмосфері.

47. Випаровування і випаровуваність.

48. Кліматоутворюючі фактори: сонячна радіація, підстилаюча поверхня, циркуляція атмосфери.

49. Зміни тиску з висотою Баричний градієнт. Ізобати.

50. Особливості розподілу атмосферного тиску.

51. Типи клімату. Роль клімату у розвитку географічної оболонки.

52. Тиск атмосфери. Одиниці вимірювання тиску.

53. Залежність тиску від температури.

54. Вплив людини на біосферу.

55. Охорона біосфери від забруднення і знищення.

56. Компоненти, структура географічної оболонки.

57. Межі, склад і структура атмосфери.

58. Сонячна радіація – основне джерело енергії.
59. Антропосфера – сучасний етап розвитку Географічної оболонки.
60. Ноосфера – оптимізація природокористування.
61. Пряма, розсіяна, сумарна радіація.
62. Перетворення сонячної радіації в атмосфері. Альbedo.
63. Кліматичні зміни. Парниковий ефект.
64. Гоекологічна роль Світового океану.
65. Утворення опадів. Види атмосферних опадів.
66. Географічні типи повітряних мас, повітря морське і континентальне.
67. Повітряні маси. Умови формування повітряних мас.
68. Погода в циклонах і антициклонах.
69. Спостереження і прогнозування погоди.
70. Перенос і розподіл тепла. Розподіл температури.
71. Загальні риси структури земної поверхні.
72. Природний комплекс геосистеми.
73. Ландшафт.
74. Магнітне схилення.
75. Магнітне нахилення.

12. Розподіл балів, які отримують ЗВО

Поточний контроль																				підсумковий	Сума балів
Змістовий					Змістовий модуль 2										Змістовий модуль						
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т1	Т1	Т1	Т1	Т1	Т1	Т1	Т1	Т1	Т1			
3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	4			
16					28										16					40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання

		деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	
Задовільно		володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незадовільно з можливістю повторного складання	з	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	з	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

13. Навчально-методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни;

Силабус; Стоян О.О. Землезнавство (текст лекцій). Одеса: «Бахва». 2019. 170 с.;

Н.О. Роскос методичні вказівки до практичних і лабораторних занять з курсу «Землезнавство». Одеса 47 с.;

мультимедійні презентації;

атласи; карти.

14. Рекомендована література

основна

1. Гродзинський, М. Д. Землезнавство: підручник. Київ: Либідь, 2019. 456 с.
2. Журавель, В. І., Ковальчук, І. П. Фізична географія материків і океанів. Київ: Академвидав, 2020. 512 с.
3. Мельничук, Л. Г., Поляков, О. В. Основи землезнавства: навчальний посібник. Львів: Світ, 2021. 384 с.
4. Чайковський, Ю. В., Яценко, В. В. Землезнавство та геоекологія. Київ: Видавничий центр КНУ, 2023. 298 с.
5. Іваненко, О. М. Сучасні проблеми землезнавства та природокористування. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2022. 332 с.
6. Кравчук, Я. С. Географічна оболонка: структура, динаміка, розвиток. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2018. 280 с.
7. Стоян О.О. Землезнавство (текст лекцій). Одеса: Вид-во «Бахва», 2019. 170 с.

Додаткова

1. Smith, J., & Brown, K. Physical Geography of the Earth. London: Routledge, 2020. 410 p.
2. National Geographic Society. Earth Science: A Global Perspective. Washington: National Geographic, 2022. 620 p.
3. Christopherson, R. W., Birkeland, G., & Thomsen, D. Geosystems: An Introduction to Physical Geography. 11th ed. New York: Pearson, 2021. 720 p.
4. United Nations Environment Programme (UNEP). Global Environment Outlook 6: Healthy Planet, Healthy People. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. 708 p.

Електронні інформаційні ресурси

1. Методи дослідження і картографування ландшафтів. Студопедія : веб-сайт. URL: https://studopedia.su/12_56154_polovi-doslidzhennya-i-kartografuvannya-landshaftiv.html
2. Поняття про ландшафти. Нова географія: веб-сайт. URL: <http://www.novageografia.com/vogels-1771-1.html>
3. GoogleEarth : веб-сайт. URL: <http://www.google.com/intl/uk/earth/indexhtml>.

Робоча програма відповідає стратегічним пріоритетам розвитку ОНУ імені І.І. Мечникова на 2020 – 2025. Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ імені І.І. Мечникова.

Додаток А

Розподіл аудиторної та самостійної роботи здобувачів для
малокомплектних груп (у відповідності до Наказу ОНУ «Про затвердження
норм часу (тимчасових) для планування та обліку навчальної і наукової
роботи та переліку основних видів методичної та організаційної роботи» від
28.08.2025 р. № _____)

А 1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Не повна група					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Фактори формування географічної оболонки						
Тема 1. Методологія сучасного землезнавства.	8	1			7	
Тема 2. Сучасні уявлення про склад, будову та походження Всесвіту.	9	1			8	
Тема 3. Гравітаційне поле Землі. Форма і розміри Землі.	8.5	0.5			8	
Тема 4. Рухи Землі.	9.5	0.5		1	8	
Тема 5. Магнітне, теплове поля Землі. Внутрішня будова.	8	1			7	
Разом за змістовим модулем 1	43	4		1	38	
Змістовий модуль 2. Будова і складові географічної оболонки						
Тема 6. Складові і межі географічної оболонки. Літосфера.	7.5	0.5			7	
Тема 7. Рельєф Землі	9.5	0.5		1	8	
Тема 8. Гідросфера.	9	1		1	7	
Тема 9. Динаміка вод Світового океану	9	1			8	
Тема 10. Води суходолу.	10	1		1	8	
Тема 11. Атмосфера.	9	1			8	
Тема 12. Вода в атмосфері. Тиск	7.5	0.5			7	
Тема 13. Вітер погода. Клімат.	9	1			8	
Тема 14. Кріосфера. Біосфера.	7.5	0.5			7	
Разом за змістовим модулем 2	78	7		3	68	
Змістовий модуль 3. Закономірності структури і динаміки географічної оболонки. Глобальні зміни.						
Тема 15. Структура і властивості географічної оболонки.	5.5	0.5			5	

Тема 16. Диференціація географічної оболонки	6.5	0.5		1	5	
Тема 17. Динаміка географічної оболонки	5.5	0.5		1	4	
Тема 18. Кругообіг в географічній оболонці.	5.5	0.5			5	
Тема 19. Глобальні зміни у географічній оболонці.	6	1			5	
Разом за змістовим модулем 3	29	3		2	24	
Усього годин	150	14		6	130	

А 2. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Планети Сонячної системи	1
2	Річний рух Землі	1
3	Гравітаційне поле Землі. Магнітне поле Землі	1
4	Теплове поле Землі, сонячна радіація, розподіл температури повітря по поверхні Землі	1
5	Атмосферний тиск і циркуляція атмосфери. Закономірності розподілу опадів по поверхні Землі	1
6	Загальна характеристика поверхні Землі. Гіпсографічна крива	1
		Усього: 6

А 3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Межі між океанами. частинами світу, материками	10
2	Моря Світового океану	12
3	Затоки Світового океану	12
4	Протоки Світового океану	12
5	Течії Світового океану	12
6	Острови	12
7	Півострови, миси	12
8	Пустелі	10
9	Річки, озера, водосховища, водоспади	14
10	Рельєф материків	14
11	Рельєф дна Світового океану	10
	Разом	130